

CZY JEST PRZESTRZEŃ NA NOWY RODZAJ KAPITAŁU?

KAPITAŁ BIOGRAFICZNY W ŚWIETLE BADAŃ NAD DOŚWIADCZENIAMI BIOGRAFICZNYMI
PRACOWNIKÓW OCHRONY ZDROWIA W POLSCE I USA W DOBIE NAKŁADAJĄCYCH SIĘ
KRYZYSÓW SPOŁECZNYCH

Jacek Burski [Uniwersytet Wrocławski]

jacek.burski@uwr.edu.pl

WPROWADZENIE

Badania biograficzne: metoda autobiograficznego wywiadu narracyjnego Fritza Schützego i jej rozwój w stronę opisywania doświadczenia bezładu i cierpienia oraz sposobów radzenia sobie z kryzysami różnej natury (w tym konsekwencjami kryzysów społecznych np.: pandemii czy wojny)

Wąski kontekst badawczy:

NCN OPUS „COV-WORK: Świadomość społeczno-ekonomiczna, doświadczenia pracy i strategię radzenia sobie Polaków w kontekście kryzysu post-pandemicznego”

NCN Miniatura „Rezydenci w kryzysach. Biograficzny wymiar stawania się lekarzem w polskim systemie ochrony zdrowia”

Kolekcja wywiadów z pracownikami ochrony zdrowia w Stanach Zjednoczonych zebranych razem z Adamem Mrozowickim podczas wyjazdu badawczego w roku 2024.

RAMA METODOLOGICZNA

Wspólna metoda zbierania danych: autobiograficzny wywiad narracyjny Fritza Schützego:

Grupy zawodowe objęte badaniem: pracownicy ochrony zdrowia: pielęgniarki, lekarze różnych specjalizacji i poziomu rozwoju zawodowego (w tym wywiady z lekarzami rezydentami), ratownicy medyczni, personel niemedyczny: łącznie 50 wywiadów (w tym 19 w USA)

Analiza sekwencyjna skupiona wokół odpowiedzi na dwa pytania: co działo się w biografiach badanych i jak tego doświadczali?

RAMA ANALITYCZNA

Struktury procesowe: Struktury procesowe odzwierciedlają sposoby doświadczania strumienia wydarzeń w życiu (Schütze 2012) trajektoria cierpienia, biograficzne plany działania, instytucjonalne wzorce oczekiwań, metamorfoza biograficzna

Zasoby biograficzne: (Liebermann, 2012, Lalak, 2015) (ukryta) wiedza i umiejętności zgromadzone w wyniku przeszłych doświadczeń biograficznych, które są wykorzystywane przez jednostki do zarządzania sytuacjami życiowymi (Mrozowicki et. al, 2025)

Praca biograficzna (Strauss 1993, Schütze 2012): m.in. umożliwia włączenie wydarzeń „zewnętrznych” do tożsamości ukształtowanej biograficznie (proces, który Strauss nazywa „kontekstualizacją”), pogodzenie się z konsekwencjami nieudanych działań, rekonstrukcję tożsamości i transformację, czyli wytyczenie nowych kierunków w biografii.

Kapitał

biograficzny: (Lutz, Lalak 2015):

robocza (i wąska)

definicja:

zasoby

biograficzne, które

zostały poddane

urefleksyjnieniu w

procesach pracy

biograficznej

widocznej w

materiale

biograficznym

PRZYKŁAD PRACY BIOGRAFICZNEJ: STASZEK

(.) No. Mmm, ja wtedy przez cały czas pracowałem w klinice zakaźnej. Już jako asystent, a później adiunkt. Nigdy, yy, nie lubiłem dydaktyki. I to był też powód mojego rozstania się z uczelnią, kiedy już po prostu stwierdziłem, że moje życie poza tą uczelnią jest tak fajne, że ja nie mam gotowości na to, żeby nawet te trzy godziny dziennie, yy, poświęcić, wyrywać z tego [JB: Tak] i poświęcić na uczenie studentów. Oczekiwano też ode mnie jakichś prac, takich z impact factorem. Nie dając absolutnie żadnych narzędzi do tego, żeby te prace, yy, robić. Mmm, zawsze myślałem, że to jest absolutnie niemożliwe, żebym ja nie pracował na uczelni, że jak to. Że to był taki, taka baza, że moje życie równa się praca na uczelni. Więc ta decyzja odejścia stamtąd byłaby dosyć ciężka, ale jak już to zrobiłem, to poczułem się wolny. No i teraz już nie pracuję na uczelni. [JB: Mhm] Mm, o moim życiu, bo tak jak cały czas opowiadam o mojej pracy, ale moja praca jakby jest też/ jest moim życiem. [JB: Tak] No, ja naprawdę nie mam, yyy, nie mam takiego życia poza pracą. A jeżeli coś jest, to jest to podporządkowane pracy. I jestem przekonany, że to chyba tak powinno być. [JB: Mhm] Bo wszyscy mi mówią, że: "A, daj spokój, po co tyle praco/ pracujesz, zostaw to, żyj, zacznij żyć, zacznij wyjeżdżać, zacznij coś tam". Yy, (.) no, ale zupełnie mnie to nie, nie kręci. [JB: Tak]

STRATEGIE RADZENIA SOBIE Z KRYZYSAMI (PROJEKT COV-WORK)

WYMIARY BIOGRAFICZNE	WIĘZI SPOŁECZNE	
	O. SPRYWATYZOWANA	O. WSPÓLNOTOWA
O. REAKTYWNA (SPRAWCZOŚĆ)	PRZETRWANIE	RELACYJNOŚĆ
O. PROAKTYWNA	ZARADNOŚĆ	SOLIDARNOŚĆ

Typologia wypracowana w zespole projektowym COV-WORK

Lekarze charakteryzują się bardziej sprywatyzowanymi strategiami radzenia sobie z kryzysami (większy poziom zasobów biograficznych)

Inne grupy zawodowe w ochronie zdrowia (szczególnie pielęgniarki) charakteryzują się raczej relacyjnością bądź strategią przetrwania

(WSTĘPNE) WYNIKI

Tendencja do normalizacji kryzysów, a nie oporu (indywidualnego lub zbiorowego) – reorientacja, wzmocnienie i neutralizacja jako procesy biograficzne

Kapitał biograficzny jest bardziej widoczny (łatwiej go prześledzić) w wywiadach, w których następuje nałożenie się kryzysów (pytanie kiedy kryzysy społeczne stają się kryzysami biograficznymi)

Rola kariery zawodowej/branży w budowaniu kapitału biograficznego

Bardziej wyraźna obecność kryzysu pandemicznego w wywiadach amerykańskich (kwestie kontekstu badawczego, ale też pytanie o obecność pracy biograficznej)

Jak połączyć myślenie o rezyliencji z kapitałem biograficznym?